

N:o 34.

Af herr **O. Anderson** i Hasselbol, *om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i syfte af införande i vissa fall af vilkorliga straffdomar.*

Det vilkorliga domfällandet för mindre förbrytelser vinner allt mera erkännande uti de civiliserade länderna och har senast blifvit lagfäst äfven i Frankrike.

I staten Massachusetts i Nordamerika och i Belgien, der det vilkorliga domfällandet varit längst bepröfvadt, har det lemnat ett särdeles godt resultat, i det att icke mer än omkring 2 % af de sålunda dömda hafva återfallit i brott.

Att resultatet af ett sådant domfällande i synnerhet för första resan brott och mindre förbrytelser skall verka så välgörande, det synes mig vara helt naturligt, ty i en sådan dom är inlagd en tydlig kärleksbevisning, hvilket alltid verkar välgörande på den, som deraf blifver delaktig, äfvensom att en sådan dom skulle stå som en varnande väktare öfver den brottslige, alltid manande honom att vandra ostraffligt sin väg fram, om han vill undgå att drabbas af den dom, som, i händelse han ännu en gång komme i delo med strafflagen, med dubbel tyngd faller öfver hans hufvud. Deremot synes det korta fängelsestraffet icke allenast onyttigt, utan genomgående skadligt; det nedsätter personen, i egna och andras ögon, försvagar hans känsla af egen värdighet, och hans moraliska spänstighet är nedbruten. Efter undergången straff återvänder han till sitt hem vanärad; stundom kan han ej mera finna sitt lefvebröd, han har förlorat sin plats hos landtmannen eller på verkstaden, eller ock hafva kunderna öfvergifvit honom. Dagsverkaren har sin enda styrka i arbetets regelbundenhet, endast denna

gör det möjligt, att hans dagliga behof kan tillfredsställas. Dömes han nu till fängelset, rubbas alla villkoren för hans existens; från denna stund har han förlorat sitt fotfäste i lifvet; modlös het inställer sig och han söker sin tröst i glaset. Han befinner sig redan på det sluttande plan, som leder till lösdrifveri och återfall i brott.

Det villkorliga domfällandet deremot är först och främst en varning, jemväl i betydelse af tillrättavisning; men det är äfven mycket mera, ty det fastställer det straff, hvartill den tilltalade gjort sig skyldig och hotar honom att, första gången han å nyo begår en straffbar förseelse, det ådömda straffet skall i hela dess vidd gå i verkställighet. Straffet eftergifves icke, det endast uppskjutes, men är dock såsom straff i allmänhet underkastadt preskription, eller med andra ord lem nar den brottslige tillfälle att på fri fot genom sin ebrottsliga vandel aftjena detsamma, och genom uppskofvet förringas icke straffet i och för sig, ty om den villkorligt dömd under preskriptionstiden gör sig skyldig till nytt straff och det villkorligt ådömda straffet således utan reduktion sammanlägges med det senare, så blir straffeffekten större och känbarare, än om hvartera straffet verkstälts på sin tid.

Chefen för det belgiska fängsvårdsväsendet, som varit i bästa tillfälle att på nära håll studera det villkorliga domfällandet, rekommenderar densamma på det varmaste till efterföljd. Hotet om verkställighet i händelse af återfall, har han bland annat vid ett tillfälle yttrat, vore en vida starkare tygel på brottsligheten, än det verkliga straffet. Sjelfva domen vore tillräckligt repressiv emot ringare bedrägerier, obetydliga tjufnadsbrott, våldsamheter och injurier, och saknade ej heller preventiv verkan emot personer, som ännu bära fruktan för att stå tilltalade inför domstol. Lagen vore ett korrektiv emot öfverdrifverna i ett straffsystem, hvars resultat vore att fylla fängelserna med en hop människor, som helt hastigt passerade dem, ofta till ohjelpig skada för deras egen framtid, alltid utan något gagn för samhället, och bland alla de olika medel, som blifvit föreslagna till inskränkning i användandet af de gagnlösa och skadliga fängelsestraffen af kort varaktighet, vore det villkorliga domfällandet det enda praktiska.

Vid 1890 års riksdag väcktes af undertecknad motion med förslag, det Riksdagen ville besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t om utarbetande och framläggande för Riksdagen af ett förslag till sådan ändring af strafflagen, att villkorlig framtidsdom blefve införd för första resan begångna mindre brott och förseelser. Denna motion blef af samma Riksdags lagutskott behandlad i utlåtandet n:o 49, deri utskottet erkänner, att förslaget vore förtjent af lagstiftarens uppmärksamhet,

men ansåg sig icke kunna för närvarande tillstyrka en skrifvelse, och ansåg en sådan skrifvelse mindre behöflig, då frågan redan understälts Kongl. Maj:ts pröfning genom en den 24 februari 1890 till Kongl. Maj:t ingifven framställning af chefen för fångvårdsstyrelsen. Men som det icke försports, att Kongl. Maj:t tagit saken i öfvervägande, och som jag är fast öfvertygad om nyttan af en lagändring i det syfte jag framställt, och sakens framgång skulle väsentligen befordras, om Riksdagen uttalade sig för en lagändring i angifna syftet, har jag icke tvekat att å nyo väcka förslag i detta ämne, hvarvid jag utöfver hvad jag här anfört tillåter mig åberopa motiveringen till min motion vid 1890 års riksdag.

Jag är emellertid ingalunda okunnig om, att just under de sista åren i utlandet mycket tvistats om ändamålsenligheten af vilkorligt domfällande samt att dervid bland ansedda fackmän stridiga meningar förekommit, äfvensom att en högt aktad svensk jurist (O. W. Staël v. Holstein i jurid. arkiv för 1890) sökt ådagalägga, att frågan för närvarande saknar betydelse för den svenska lagstiftningen. Möjligen skulle man häruti vilja finna ett skäl för att antingen ännu en gång undanskjuta mitt förslag eller ock alldeles afvisa det. Jag tillåter mig då framhålla, att dock ingen gittat bestrida, att de kortvariga frihetsstraffen äro förknippade med så stora olägenheter och vådor, att det måste te sig som en bjudande pligt att taga denna fråga i snart och allvarligt öfvervägande. Hvad åter beträffar påståendet, att särskildt frågan om vilkorligt domfällande skulle sakna betydelse för oss, så är detta påståendes riktighet ingalunda bevisad dermed att man, såsom den ofvan nämnde författaren, framhåller, att många framstående utländske förkämpar för det vilkorliga domfällandet anse denna straffart icke vara tillämplig, då fråga är om böter, som skola förvandlas till fängelse, samt uppvisar, att hos oss i olikhet med i utlandet ojemförligt största delen kortvariga frihetsstraff just är förvandlingsstraff. Ty till en början är dock ett faktum, att just i det land i Europa, der man först infört denna straffart och sedermera äfven mycket prisat den, eller Belgien, tillämpas vilkorligt domfällande äfven på bötesstraff. Men vidare och framför allt lär det väl vara oemotsägligt, att ett kortvarigt frihetsstraff är en lika olämplig straffart äfven då straffet uppkommit genom förvandling af böter, samt att därför sjelfva hufvudfrågan, eller minskningen af de kortvariga frihetsstraffens användning, ingalunda hos oss har mindre betydelse än i andra land.

Deremot har jag ansett, att på grund af det ofvan anförda mitt förslag borde få en något vidsträcktare omfattning, än då jag senast

framlade det, så att regeringen anmodades att undersöka frågan om de kortvariga frihetsstraffen i hela dess vidd samt föreslå lämpliga åtgärder till de nuvarande missförhållandenas afhjelpande, der sådant kan ske, genom införandet af vilkorligt domfällande, och eljest, om sådant finnes lämpligt, genom andra straffarter.

Slutligen tillåter jag mig framhålla, att då Sverige hittills ansetts stå så högt på fångvårdens område, borde man väl i en så viktig fråga som denna icke endast vänta på utlandets utredningar och rön, utan anse sig mäktig att sjelf taga saken i öfvervägande med ledning af vår inhemska erfarenhet.

På grund af hvad jag sålunda anført, tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen må hos Konungen anhålla, att Konungen ville låta utreda och undersöka, i hvad mån de hos oss förekommande kortvariga fängelsestraffen må kunna ersättas med det i vissa utländska lagar stadgade vilkorliga domfällandet eller andra lämpliga straffarter, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill en sådan undersökning kan föranleda.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 24 januari 1893.

O. Anderson
från Hasselbol.

I denna motion instämma:

Hugo E. Hamilton.

Carl Palm.

Olof Olson
i Stensdalen.

Ernst Beckman.

Wilh. Nilson.